

Årsredovisning 2022

ÖSTERSJÖSTIFTELSEN

STIFTELSEN FÖR FORSKNING INOM OMRÅDEN MED
ANKNYTNING TILL ÖSTERSJÖREGIONEN OCH ÖSTEUROPA

Innehåll

Förvaltningsberättelse	3
Stiftelsens forskningsstöd 2022	5
Den ekonomiska förvaltningen 2022	21
Resultaträkning	27
Balansräkning	28
Noter	31

Omslag: Kiev, Ukraina. Foto: Hristo Sahatchiev/Unsplash

Förvaltningsberättelse

Stiftelsens ändamål

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa (Östersjöstiftelsen), organisationsnummer 802400-4155, inrättades av den svenska regeringen den 23 juni 1994. Stiftelsen har sitt säte i Huddinge kommun.

Stiftelsen tillkom genom en avsättning av ett kapital på knappt 1,3 miljarder kronor av de så kallade lön-tagarfondspengarna. Östersjöstiftelsens ändamål är att stödja forskning, forskarutbildning och akademisk infrastruktur med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola. Enligt stadgarna för Östersjöstiftelsen får stiftelsens kapital inte förbrukas utan endast kapitalavkastningen får användas till stiftelsens ändamål.

Främjande av stiftelsens ändamål

Östersjöstiftelsen har under 2022 betalat ut 168 194 tkr i medel i enlighet med stiftelsens stadgar. Beloppet avser innevarande och tidigare års beslut. Till nya forskningsprojekt och forskarnätverk har stiftelsen betalat ut 20 696 tkr. Dessa projekt utgörs av postdok-projekt, två- och treåriga projekt, storprojekt samt forskarnätverk vilka enskilda forskare eller grupper av forskare ansöker om direkt hos Östersjöstiftelsen.

Till pågående forskningsprojekt har stiftelsen betalat ut 24 348 tkr. Dessa är postdok-projekt och två- och treåriga projekt. Till gästforskarprogrammet för utsatta forskare har stiftelsen betalat ut 7 666 tkr. Till olika verksamheter vid Södertörns högskola har stiftelsen efter ansökan från högskolan och beredning av stiftelsen betalat ut 115 484 tkr.

Vid sammanträde 2022-10-06 fattade styrelsen beslut att bevilja 229 524 tkr till främjande av stiftelsens ändamål i enlighet med stiftelsens stadgar avseende verksamhetsåret 2023. För nya forskningsprojekt beviljades 100 363 tkr (avser forskningsprojektens hela period). Till verksamhet vid Södertörns högskola under 2023 beviljades, efter ansökan från högskolan, 129 161 tkr. För pågående projekt godkändes 31 799 tkr efter rekvisition från Södertörns högskola. Vid

sammanträde 2022-04-20 fattade styrelsen beslut att bevilja 324 tkr till forskarnätverk vilka betalades ut redan 2022. Till ett utvidgat gästforskarprogram med anledning av kriget i Ukraina fattade styrelsen beslut 2022-04-20 att bevilja 20 700 tkr. På delegation av styrelsen fattades 2022-12-05 beslut att bevilja ytterligare 3 260 tkr. Programmet omfattar tre år, 2022–2024. Totalt har 253 808 tkr beviljats under år 2022 för utbetalning under perioden 2022–2027.

Styrelsen

Styrelsen är Östersjöstiftelsens högsta beslutande organ och utses av regeringen (två ledamöter) och av styrelsen själv (sju ledamöter). Förslag till ledamöter (sex stycken) lämnas av Kungl. Vetenskapsakademien, universitet och högskolor samt myndighetscheferna för Vetenskapsrådet, Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd), Formas (Forskningsrådet för hållbar utveckling) och Vinnova (Verket för innovationssystem). En ledamot föreslås av styrelsen själv. År 2022 utsågs en ny styrelse med mandatperiod från och med 1 juli 2022 till och med 30 juni 2025.

Under perioden 2022-01-01–2022-06-30 har styrelsen haft följande sammansättning:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande
Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet, vice ordförande

Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa

Jenny Larsson, professor, Stockholms universitet
Katarina Leppänen, professor, Göteborgs universitet
Anders Ljunggren, tidigare ambassadör

Ilkka Henrik Mäkinen, professor, Uppsala universitet
Stefan Nyström, avdelningschef, Naturvårdsverket
Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet

Under perioden 2022-07-01–2022-12-31 har styrelsen haft följande sammansättning:

Karin Röding, tidigare generaldirektör, Universitets- och högskolerådet, ordförande
Katarina Leppänen, professor, Göteborgs universitet, vice ordförande
Lars-Erik Edlund, professor, Umeå universitet
Anders Ljunggren, tidigare ambassadör
Anna Malm Bernsten, senior konsult
Ilkka Henrik Mäkinen, professor, Uppsala universitet
Stefan Nyström, avdelningschef, Naturvårdsverket
Linda Ryan Bengtsson, universitetslektor, Karlstads universitet
Göran von Sydow, direktör, Sieps (Svenska institutet för europapolitiska studier)

Styrelsen har under 2022 haft nio sammanträden.

På uppdrag av Östersjöstiftelsens styrelse arbetar en placeringsdelegation och en forskningsdelegation.

Placeringsdelegationen

Placeringsdelegationen har till uppgift att på styrelsens uppdrag svara för stiftelsens kapitalförvaltning enligt de beslut om ansvar och befogenheter som fastställs i den av styrelsen beslutade placeringspolicyn. Policyn revideras årligen och fastställdes senast 2022-06-09.

Under verksamhetsåret har följande personer varit ledamöter i placeringsdelegationen:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande
Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa, vice ordförande
Anna Malm Bernsten, senior konsult
Stefan Nyström, avdelningschef, Naturvårdsverket

Placeringsdelegationen har under 2022 haft 13 sammanträden varav 2 per capsulam.

Forskningsdelegationen

Stiftelsens forskningsdelegation har till uppgift att bereda ansökningar i stiftelsens utlysningar av medel till projekt och postdok-projekt. Delegationen ska föreslå sakkunniga för granskning av ansökningar, läsa vetenskapliga slutredovisningar från forskningsprojekt, genomföra halvtidsuppföljningar av pågående projekt, vara rådgivande vid stiftelsens vetenskapliga utvärderingar, hålla strategimöten och bidra till att utveckla stiftelsens forskningsstöd.

Under verksamhetsåret har följande personer varit ledamöter i forskningsdelegationen:

Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet, ordförande
Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet, vice ordförande
Bengt Larsson, professor, Linnéuniversitetet
Katarina Leppänen, professor, Göteborgs universitet
Sverker Molander, professor, Chalmers tekniska högskola
Catrin Norrby, professor, Stockholms universitet (t.o.m. 2022-07-20)
Søren Overgaard, docent, Köpenhamns universitet
Krzysztof Stala, docent emeritus, Köpenhamns universitet

Forskningsdelegationen har under 2022 haft tre sammanträden, varav samtliga var tvådagarsmöten.

Stiftelsens forskningsstöd

Snabbfakta om stiftelsens finansiering 2022

- 94 forskningsprojekt pågick under året
- 321 forskare ingick i pågående forskningsprojekt och forskarnätverk
- 82 doktorander finansierades helt eller delvis, de flesta inom forskarskolan Baltic and East European Graduate School, BEEGS
- 209 anställda vid Södertörns högskola finansierades helt eller delvis (doktorander ej inräknade)
- 18 professorer finansierades inom ett särskilt professorsprogram
- Av 47 ansökningar om två- och treåriga projekt beviljades 12
- Av 14 ansökningar om postdok-projekt beviljades 4
- Av 4 ansökningar om storprojekt beviljades 1
- Av 5 ansökningar om forskarnätverk beviljades 4
- 3 bedömarpaneler beredde ansökningarna
- 65 externa sakkunniga deltog i beredningsarbetet
- 168 mnkr har utbetalats i medel för verksamhet under 2022

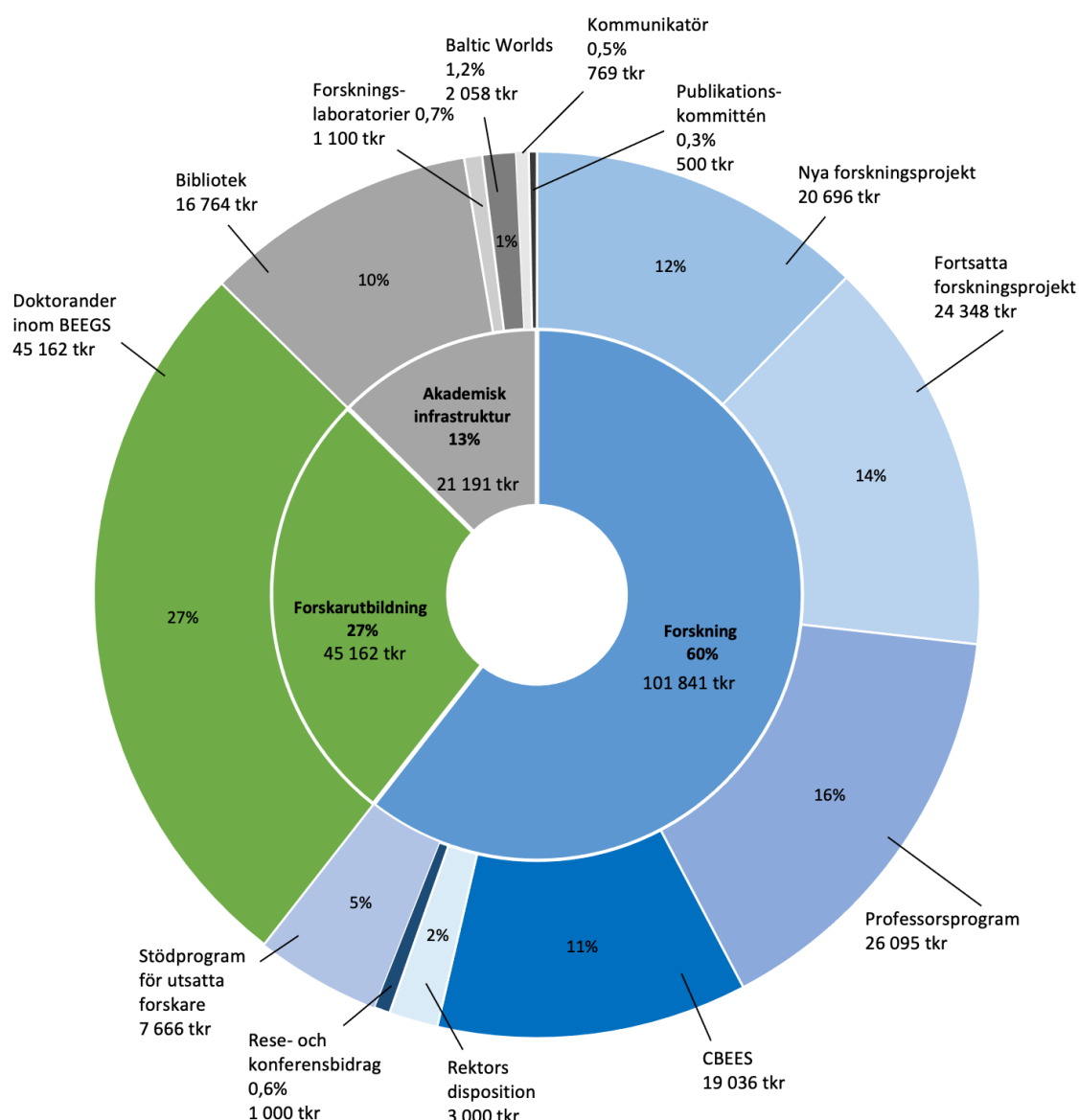

Diagram 1. Fördelning av utbetalade medel 2022.

Östersjöstiftelsens mål och inriktning

Målet för Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa, Östersjöstiftelsen, grundas i stiftelsens stadgar och är att:

Östersjöstiftelsens stöd till forskning, forskarutbildning och infrastruktur ska skapa högsta möjliga kvalitet i forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola.

Stiftelsens stöd ska ha anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa. Med Östersjöregionen avses Östersjön samt de områden som gränsar till detta hav. Med Östeuropa avses det postkommunistiska Central-, Syd- och Östeuropa. Östersjöstiftelsen finansierar inte forskning som uteslutande berör Sverige eller svenska förhållanden. Stöd kan dock ges för forskning som berör Sverige, eller länder helt utanför Östersjöregionen och Östeuropa, vid komparativa studier när det är vetenskapligt motiverat. För att forskningen ska bedömas ha hög relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet ska den konkret bidra till kunskapen om detta område. Forskning inom området som involverar samarbeten med forskare och forskningsinstitutioner samt andra aktörer i Östersjö- och Östeuropaområdet förstärker relevansen. Forskning vars huvudfråga är mer principiell, och där Östersjö- eller Östeuropaområdets betydelse inte motiveras av huvudfrågan, eller där kopplingen till området är indirekt, bedöms ha lägre relevans.

Stiftelsen har som forskningsfinansiär en särskild profil genom sin stadga där dels ett geografiskt område är utpekad, dels ändamålet anges till att stödja utvecklingen av Södertörns högskola. Stiftelsen har utarbetat en särskild programförklaring för åren 2020–2030 som förtydligar stiftelsens mål och inriktningen på stiftelsens stöd.

Stiftelsens forskningsstöd kan delas upp i två delar. Dels stöd som kan beviljas efter ansökan till stiftelsen från enskilda forskare eller grupper av forskare, dels stöd som kan beviljas till Södertörns högskola efter ansökan av rektor. Enligt stiftelsens programförklaring är en målsättning att stödet som ges till forskning och forskarutbildning efter ansökan av forskare eller forskargrupper direkt till Östersjöstiftelsen ska utgöra merparten av Östersjöstiftelsens medelstilldelning.

Av programförklaringen framgår att stiftelsen kan stödja såväl egna som utifrån kommande initiativ, men en förutsättning är att stödet utvecklar verksamheten vid Södertörns högskola. Programförklaringen inkluderar också fyra prioriteringar för att tydliggöra avsikterna med stiftelsens stöd. Dessa är: Internationalisering, Den vetenskapliga karriären – alla steg, Forskningens infrastruktur samt Synlighet och samverkan. De är inte varandra uteslutande utan stiftelsens stödformer omfattar oftast flera av dem.

Stiftelsens stöd till forskningsprojekt och forskarnätverk 2018–2022 – en överblick

I det följande ges en överblick över stiftelsens stöd till forskare som söker medel direkt från Östersjö-stiftelsen. Stiftelsen har under 2022 haft fyra sådana stödformer: två- och treåriga projekt, postdok-projekt, storprojekt och forskarnätverk.

Två- och treåriga projekt

Två- och treåriga projekt är stöd till en enskild forskare eller en mindre grupp av forskare som själva formulerar forskningsproblem, metod och genomförande och utför en väl definierad forskningsuppgift inom en begränsad tid. Samtliga forskare i forskargruppen ska ha doktorsexamen vid ansökningstillfället. Projektperioden är två eller tre år och det möjliga sökbara beloppet är maximalt två mnkr per år.

Postdok-projekt

Med postdok-projekt avses stöd till en enskild forskare som nyligen har erhållit sin doktorsexamen. Stödet ska användas för att utföra en väl definierad forskningsuppgift inom en begränsad tid. Forskaren formulerar själv sitt forskningsproblem, metod och genomförande. Den sökande ska ha doktorsexamen och stödet kan sökas upp till tre år efter doktorsexamen. Lönemedlen omfattar 80–100 procent av heltidstjänst per år. Projektperioden är två år.

Storprojekt

Med storprojekt avses stöd till en forskargrupp bestående av minst fyra forskare, med en gemensam och väl sammanhållen forskningsuppgift. Ett storprojekt ska karaktäriseras av excellens i ansökans delar och dess helhet. Forskningsuppgiften måste vara mer omfattande och utmanande än att en enskild forskare kan lösa uppgiften. En förutsättning för att erhålla medel för storprojekt är att en kvalificerad forskningsmiljö eller ett kvalificerat forskarnätverk finns på plats som är väl förankrat i det internationella forskarsam-

hället. Storprojekt syftar till samarbeten över ämnes-, lärosätes- och nationsgränser. Storprojekt syftar också till att ge forskare möjlighet att skapa en forskargrupp som är verksam på lång sikt. Storprojekt karaktäriseras av ett starkt internationellt inslag i forskargruppen. Inom ramen för storprojektet kan medel också sökas till postdoktorer och doktorander. Projektperioden är fyra eller fem år och det möjliga sökbara beloppet är maximalt 5 mnkr per år.

Forskarnätverk

Forskarnätverk är stöd till att antingen skapa eller upprätthålla redan etablerade nätverk mellan forskare. Nätverken ska vara forskningsinitierande och syfta till att bidra till kommande forskning genom vetenskapliga möten och kontakter där forskare kan definiera, avgränsa och formulera forskningsidéer som i förlängningen kan leda fram till ansökningar om forskningsmedel. Medel till forskarnätverk söks av grupper av forskare där en övervägande del av deltagarna ska komma från forskningsmiljöer utanför Sverige och kan även inkludera doktorander. Samarbete med forskare vid Södertörns högskola är en förutsättning. Omfattningen i medel är maximalt 150 000 kronor per nätverk för maximalt ett år.

De tre stödformerna två- och treåriga projekt, postdok-projekt och storprojekt är öppna att söka för forskare vid lärosäten såväl i som utanför Sverige. Södertörns högskola ska vara medelsförvaltare för ett beviljat forskningsprojekt. Stödformen forskarnätverk är också öppen för forskare vid lärosäten såväl i som utanför Sverige. Ett svenskt lärosäte ska vara medelsförvaltare för medel till ett beviljat forskarnätverk. Stödformen förutsätter samarbete med forskare vid Södertörns högskola.

Årtalen som anges i det följande avser det år som projekten beviljades.

Ansökningar, könsfördelning, beviljade belopp och institutionell tillhörighet

Under perioden 2018–2022 har totalt 346 ansökningar om projektmedel skickats in till Östersjöstiftelsen. Under åren 2019 och 2020 minskade antalet, för att under 2021 öka. Se diagram 2.

En bidragande orsak till att antalet ansökningar minskade åren 2019 och 2020 är förmodligen att stiftelsen skärpte anvisningarna när det gäller vilka som kan söka projektmedel. I 2019 års ansökningsomgång infördes regeln att en projektledare för ett pågående projekt finansierat av Östersjöstiftelsen inte kan söka ett nytt projekt som projektledare förrän det pågående projektet är slutredovisat. Anledningen var att stiftelsen ville säkerställa att projekt genomförs och avslutas samt att resultaten från forskningen sprids. I 2020 års ansökningsomgång infördes regeln att det är möjligt att medverka endast i en enda ansökan om projekt- eller postdok-projekt, oavsett om forskaren söker som projektledare eller projektdeltagare. Ökningen under 2021 kan förklaras av att två nya stödformer, storprojekt och forskarnätverk, infördes.

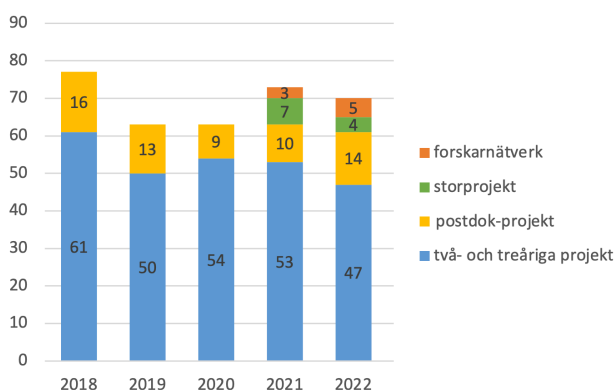

Diagram 2. Antal inskickade ansökningar 2018–2022, fördelat på stödform

Det sammanlagda antalet beviljade ansökningar för projekt och postdok-projekt minskade från 15 år 2018 till 13 åren 2019 och 2020 som framgår av diagram 3. Förändringen i antalet beviljade ansökningar följer söktrycket för de två åren. I ansökningsomgången 2021 ökade antalet beviljade forskningsprojekt till totalt 14 och 2022 ökade siffran till totalt 17 beviljade ansökningar. Under postdok-projektens andra och tredje ansökningsomgång, åren 2019 och 2020, utgjorde postdok-projekt nästan hälften av de beviljade projekten (6 av 13 beviljade projekt). År 2022 beviljades fyra postdok-projekt.

Totalt sett under perioden 2018–2022 har fler män än kvinnor skickat in ansökningar om två- och treåriga projekt, men fler kvinnor har under perioden varit framgångsrika med sina ansökningar. Se diagrammen 4 och 5. Stödformen postdok-projekt har funnits sedan 2018. Den omfattar ett mindre antal ansökningar. Kvinnor har sammantaget sökt fler postdok-projekt än män och också beviljats fler.

Stödformen storprojekt har endast funnits i två år så några trender går inte att identifiera. År 2021 skickades sju ansökningar om storprojekt in, varav två med kvinnor som projektledare. En ansökan med en man som projektledare beviljades. År 2022 skickades fyra ansökningar om storprojekt in varav en, med den enda kvinnliga sökande, beviljades.

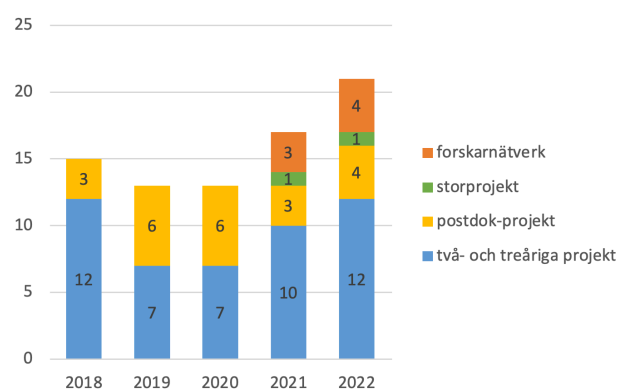

Diagram 3. Antal beviljade ansökningar 2018–2022, fördelat på stödform.

Även stödformen forskarnätverk var ny 2021 och inte heller för den går det att identifiera några trender ännu. Det första året beviljades de tre ansökningar som skickades in, två kvinnor och en man var projektledare för dessa. I 2022 års ansökningar om forskarnätverk var två män och tre kvinnor projektledare. Fyra nätverk, med två män och två kvinnor som projektledare, beviljades medel.

Fram till och med 2017 erbjöd stiftelsen endast en stödform, två- eller treåriga projekt. År 2018 infördes möjligheten att söka postdok-projekt. Beviljandegraden för projekt låg på cirka 20 procent fram till 2018, men när postdok-projekt som stödform introducerades sjönk beviljandegraden för projekt ner till 13 procent 2020, medan beviljandegraden för postdok-projekt steg under åren 2018–2020. År 2021 var den 19 procent för två- och treåriga projekt och 30 procent för postdok-projekt. Noteras bör att det för postdok-projekten är små tal det handlar om. År 2022 var beviljandegraderna för två- och treåriga projekt och postdok-projekt snarlika, 26 respektive 29 procent. Beviljandegraden för de två stödformer som infördes 2021 var detta år för storprojekt 14 procent och för forskarnätverk 100 procent. År 2022 var beviljandegraden för storprojekt 25 procent och för forskarnätverk 80 procent.

Beviljandegraden fördelat på olika stödformer framgår av följande figur.

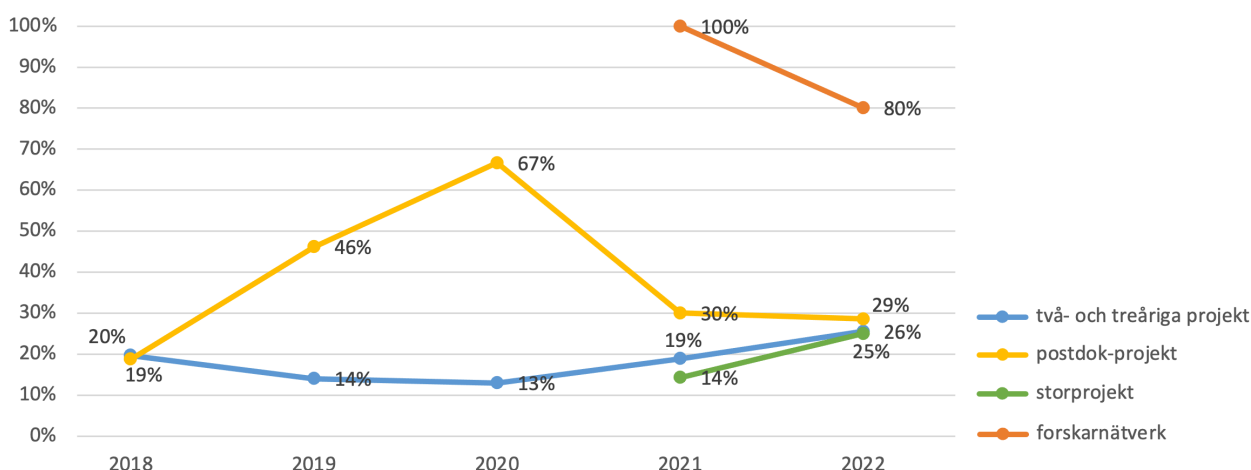

Diagram 6. Beviljandegrad med fördelning på stödformer 2018–2022.

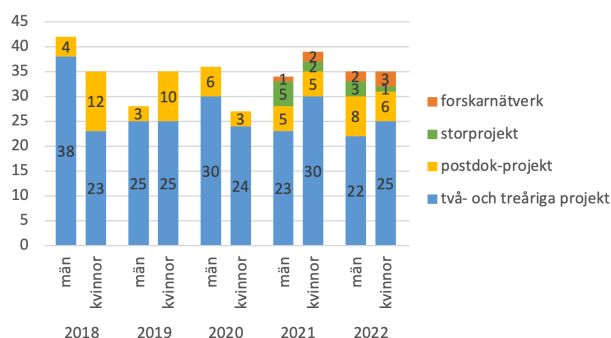

Diagram 4. Antal inskickade ansökningar med könsfördelning 2018–2022, fördelat på stödform.

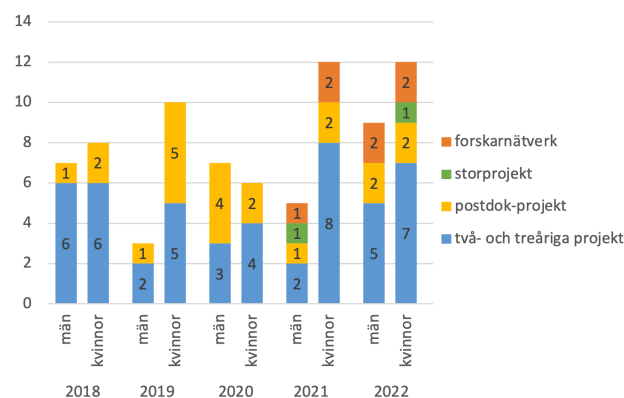

Diagram 5. Antal beviljade ansökningar med könsfördelning 2018–2022, fördelat på stödform.

Det totala beviljade beloppet till nya projekt har sjunkit sedan 2018 från en stabil nivå på omkring 80 mnkr per år under 2014–2017 till under 50 mnkr år 2019 och 2020. År 2021 fortsatte de totala medlen beviljade till två- och treåriga projekt samt postdok-projekt att minska. Det finns flera anledningar till att de totala beviljade medlen sjönk åren 2018–2021. Från och med 2018 är det inte längre tillåtet med doktorander i två- och treåriga projekt. En annan anledning är att ansökningar om postdok-projekt, för vilka det inte är möjligt att söka mer omfattande medel, har varit framgångsrika sedan stödformen infördes. För 2021 sjönk beloppet per projekt för två- och treåriga projekt i och med ändringen av det maximalt sökbara beloppet från 3 mnkr per år till 2 mnkr per år. Det beviljade storprojektet 2021 påverkade de totala beviljade medlen som då ökade till totalt över 71 mnkr. 2022 ökade särskilt medel beviljade till två- och treåriga projekt (jämfört med 2021 även till postdok-projekt) och till följd av detta överskred de totala beviljade medlen 100 mnkr. Ett beviljat storprojekt 2022 utgör, liksom föregående år, en stor andel av de totala beviljade medlen under året.

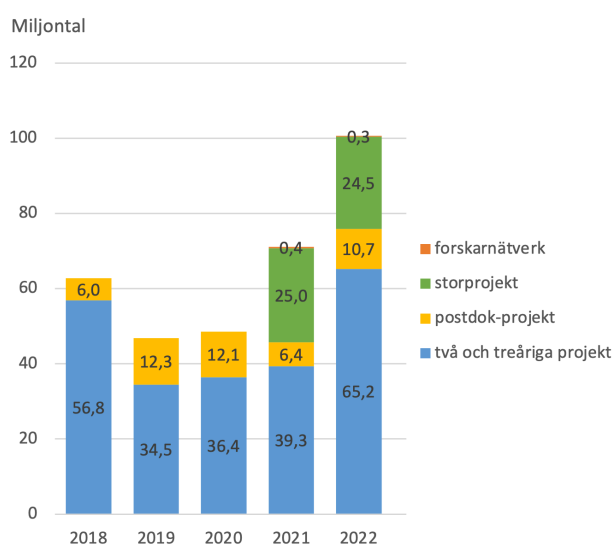

Diagram 7. Beviljade belopp per stödform 2018–2022 (mnkr).

Under 2022 fanns sex institutioner vid Södertörns högskola: Institutionen för kultur och lärande, Institutionen för historia och samtidsstudier, Institutionen för samhällsvetenskaper, Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik, Lärarutbildningen samt Institutionen för polisiärt arbete. Forskare som sökt och också beviljats flest ansökningar under perioden

2018–2022 hör till den förstnämnda institutionen, Institutionen för kultur och lärande. Forskare från Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik har sökt och beviljats lägst antal ansökningar. Under 2021 beviljades dock institutionen en ansökan om storprojekt. Lärarutbildningen har inte skickat in någon ansökan om forskningsprojekt till stiftelsen, däremot en ansökan om forskarnätverk, vilken beviljades. Östersjöstiftelsen har inte mottagit några ansökningar från Institutionen för polisiärt arbete.

Forskarnas akademiska hemvist

Stiftelsen välkomnar forskare från lärosäten såväl inom som utanför Sverige. Om ett forskningsprojekt beviljas medel ska Södertörns högskola vara medelsförvaltare för projektet. För stödformen forskarnätverk kan ett svenskt lärosäte vara medelsförvaltare, nätverket ska inkludera forskare vid Södertörns högskola. Stiftelsen har under senare tid bedrivit ett utvecklingsarbete för att öka det nationella och internationella deltagandet i stiftelsens olika stöd. Stödformen storprojekt, ny sedan 2021, syftar till samarbeten över ämnes-, lärosätes- och nationsgränser och en ansökan ska karaktäriseras av ett starkt internationellt inslag i forskargruppen. I stödformen forskarnätverk, som också är ny sedan 2021, ska en övervägande del av deltagarna komma från forskningsmiljöer utanför Sverige. Stiftelsen har också ökat informationsinsatserna om sin verksamhet.

I stiftelsens statistik över forskares hemvist baseras forskarens hemvist/ land på tillhörighet till ett lärosäte, inte till nationalitet.

Som förväntat dominerar forskare från Södertörns högskola, både bland sökande projektledare och bland dem som beviljats två- och treåriga projekt. Ett ökat antal sökande projektledare från andra svenska lärosäten vid utlysningarna 2021–2022 kan noteras. En liten ökning syns också när det gäller antal beviljade projekt med projektledare från andra lärosäten i Sverige. Från och med utlysningen 2019 har antalet projektledare från Södertörns högskola i beviljade ansökningar minskat. Detta kan förklaras av minskat antal beviljade projekt inom stödformen. Samtidigt har under de senare åren något fler projektledare från andra lärosäten beviljats medel. Samtliga forskningsprojekt ska förläggas till Södertörns högskola.

När det gäller deltagare i projekt har antalet deltagare från Södertörns högskola, som tidigare tydligt har dominerat, minskat från och med 2018. Antal deltagare från andra svenska lärosäten än Södertörns högskola har varit stabilt men ökade 2022. År 2020 ökade antalet deltagare från Östersjö- och Östeuropaområdet. Under denna ansökningsomgång kom nästan lika många deltagare från Östersjö- och Östeuropaområdet som från Södertörns högskola. Samma sak gällde för 2021 och 2022, dock var antalet deltagare färre.

För postdok-projekt dominerade forskare från Södertörns högskola som projektledare i sökta projekt i de flesta utlysningarna. I utlysningar 2020 och 2021 minskade antalet sökande från Södertörns högskola. Samtidigt tillkom sökande från andra länder både i Östersjö- och Östeuropaområdet och länder utanför området. År 2021 ökade också antalet sökande från andra svenska lärosäten. År 2022 dominerade sökande från Södertörns högskola igen. Postdok-projekt beviljades åren 2018–2020 och 2022 framför allt till projektledare från Södertörns högskola. Den gruppen fick dock inte något projekt beviljat 2021. Åren 2020 och 2021 beviljades ett postdok-projekt per år till sökande från andra länder.

Storprojekt har utlysts två gånger, 2021 och 2022. De sökande projektledarna har i båda ansökningsomgångarna, utom i ett fall, kommit från Södertörns högskola. Ett storprojekt har beviljats respektive år och i båda fallen kom projektledarna från Södertörns högskola. Inom stödformen är ett av kraven ett starkt internationellt inslag. Åren 2021 och 2022 kom 39 respektive 44 procent av deltagarna i inskickade ansökningar från Östersjö- och Östeuropaområdet, 35 respektive 44 procent från Södertörns högskola samt

24 respektive 11 procent från andra svenska lärosäten. I det storprojekt som beviljades 2021 ingår fyra deltagare från Östersjöregionen, fyra från Södertörns högskola och tre från andra svenska lärosäten och i det som beviljades 2022 ingår fyra deltagare från Östeuropa och en från Södertörns högskola. Efter två utlysningar av storprojekt kan konstateras att ansökningarna har uppfyllt kriteriet om internationellt inslag i forskargruppen samt att det i de beviljade storprojekten sker samarbete med forskare från Östersjöregionen och Östeuropa.

Även forskarnätverk har utlysts två gånger, 2021 och 2022. För såväl sökta som beviljade forskarnätverk gäller att samtliga projektledare kom från Södertörns högskola. Bland deltagare dominerade forskare från Östersjöregionen och Östeuropa. En försiktig slutsats av de första två utlysningarna av forskarnätverk är att stödformen inspirerat till samarbete mellan forskare från Södertörns högskola och från Östersjö- och Östeuroparegionen.

Totalt sett för samtliga fyra stödformer i inskickade ansökningar under åren 2018–2022 var, förutom Sverige, de vanligast förekommande länderna när det gäller akademisk hemvist följande: för projektledare USA, Ryssland och Finland, och för projektdeltagare Finland, Polen och Estland. Ser man till beviljade ansökningar, under samma period och totalt sett för samtliga fyra stödformer, kom projektledarna från USA och Storbritannien, och för projektdeltagare i beviljade ansökningar kom flest från Finland och Estland. Här bör dock noteras att när det gäller projektledare för sökta och beviljade projekt så rör det sig om mycket små tal.

Östersjöstiftelsens medel till projekt 2022

Forskningsprojekt 2022 och 2023

Medel till forskningsprojekt

Tabellen nedan visar beviljade medel för dels nya forskningsprojekt fördelat på stödform, dels forskarnätverk, för åren 2022 och 2023. Tabellen visar också avböjda medel, det vill säga sådana där forskare har beviljats medel till forskningsprojekt men senare tackat nej. För medel som beviljades med start 2022 tackade två projektledare nej till medlen, för projekt med start 2023 tackade inte någon projektledare nej.

Tabellen avser belopp för forskningsprojektens hela löptid. De beviljade beloppen utbetalas under projektperioden fördelat på det antal år som respektive stödform avser, det vill säga ett, två, tre eller fem år.

STÖDFORM	PROJEKT MED STARTÅR 2022, TKR			PROJEKT MED STARTÅR 2023, TKR		
	Beviljats	Avböjda medel	Totalt	Beviljats	Avböjda medel	Totalt
Postdok-projekt	6 430	- 1 473	4 957	10 662	-	10 662
Två- och treåriga projekt	39 291	- 2 231	37 060	65 245	-	65 245
Storprojekt	24 997	-	24 997	24 456	-	24 456
Forskarnätverk	324	-	324	Utllysning, beslut och start sker 2023		
Totalt	71 042	- 3 704	67 338	100 363	-	100 363

Tabell 1. Beviljade medel till nya forskningsprojekt och forskarnätverk med startår 2022 och 2023, beloppen avser hela projektperioden (tkr).

Nedanstående tabell avser de belopp som utbetalas årligen för dels nya forskningsprojekt, fördelat på de olika typerna av forskningsprojekt och på forskar-

nätverk, dels beviljade och rekvirerade medel till pågående forskningsprojekt. För nya forskningsmedel och forskarnätverk avser beloppen det första året.

MEDEL	PROJEKTMEDEL TILL ÅR 2022, TKR			PROJEKTMEDEL TILL ÅR 2023, TKR		
	Beviljats/ rekvirerats	Avböjda medel	Totalt	Beviljats/ rekvirerats	Avböjda medel	Totalt
Nya postdok-projekt	3 215	- 737	2 478	5 331	-	5 331
Nya två- och treåriga projekt	13 639	- 744	12 895	21 748	-	21 748
Nya storprojekt	4 999	-	4 999	4 891	-	4 891
Nya forskar-nätverk	324	-	324	Utllysning, beslut och start sker 2023		
Totalt nya projekt i alla stödformer	22 177	- 1 481	20 696	31 970	-	31 970
Rekvisition av medel till pågående postdok-projekt	3 917	-	3 917	2 479	-	2 479
Rekvisition av medel till pågående två- och treåriga projekt	20 431	-	20 431	24 321	-	24 321
Rekvisition av medel till pågående storprojekt	-	-	-	4 999	-	4 999
Totalt rekvisition av medel till pågående forskningsprojekt	24 348	-	24 348	31 799	-	31 799
Totalt	46 525	- 1 481	45 044	63 769	-	63 769

Tabell 2. Beviljade medel samt rekvisition av medel till forskningsprojekt för åren 2022 och 2023, belopp per år, i tkr.

Två- och treåriga projekt och postdok-projekt

För ansökningar om två- och treåriga projekt och postdok-projekt tillämpar Östersjöstiftelsen ett förfarande i två steg. Dessa består av en kortare skiss i det första steget och för de projekt som går vidare en fullständig projektbeskrivning i ett andra steg. Stiftelsens forskningsdelegation bereder ansökningarna om två- och treåriga projekt och postdok-projekt. För de ansökningar som går vidare till steg 2 granskas ansökan förutom av forskningsdelegationen även av minst två externa sakkunniga per ansökan. De sökande får tillgång till de sakkunnigas utlåtanden.

Forskningsdelegationen är en brett sammansatt panel bestående av åtta forskare med akademisk hemvist i Sverige och i Danmark. Könsfördelningen i delegationen är jämn med fyra kvinnor och fyra män. Kriterierna för bedömning av två- och treåriga projekt och postdok-projekt är vetenskaplig kvalitet och forskningens relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet. När det gäller sakkunniga har forskningsdelegationen framgångsrikt strävat efter att engagera fler kvinnor som sakkunniga. Av de sakkunniga som under året skickade in utlåtanden för ansökningar om två- och treåriga projekt och postdok-projekt var 65 procent av

de sakkunniga kvinnor och 35 procent män, att jämföra med 2021 års siffror med cirka 60 procent kvinnor och 40 procent män. Runt 87 procent av de sakkunniga hade sin akademiska hemvist i andra länder än Sverige.

Forskningsdelegationen strävar efter att öka andelen sakkunniga från Östersjö- och Östeuropaområdet. År 2022 kom 42 procent av de sakkunniga från Östersjöregionen och Östeuropa, medan 2021 var denna siffra 35 procent.

Under året tog stiftelsen emot 47 ansökningar om två- och treåriga projekt där könsfördelningen bland projektledarna var 53 procent kvinnor och 47 procent män. En majoritet av projekten, 72 procent, involverade forskare även från andra lärosäten än Södertörns högskola. Östersjöstiftelsens styrelse beslutade, efter rekommendation av forskningsdelegationen, att bevilja tolv treåriga projekt där könsfördelningen bland projektledarna var sju kvinnor och fem män.

Under året tog stiftelsen emot 14 ansökningar om postdok-projekt där 6 av projektledarna var kvinnor och 8 män. Östersjöstiftelsens styrelse beslutade, efter rekommendation av forskningsdelegationen, att bevilja fyra postdok-projekt där könsfördelningen bland projektledarna var två kvinnor och två män.

Storprojekt

Ansökningar om storprojekt bedöms av en särskilt tillsatt bedömarpanel bestående av fyra personer, två män och två kvinnor. När det gäller panelens akademiska hemvist är två från Sverige, en från Norge och en från Storbritannien. För storprojekt granskas varje projekt som går vidare till intervju av tre internationella sakkunniga. De sökande får tillgång till de sakkunnigas utlåtanden.

Bedömningskriterier för ansökningar om storprojekt är:

- vetenskaplig excellens
- forskningens relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet
- nytänkande och originalitet
- forskningens internationella standard
- forskargruppens sammansättning och kompetens
- storprojektets genomförbarhet

Av fyra ansökningar gick en vidare till extern internationell sakkunniggranskning. Ansökan granskades av tre externa internationella sakkunniga två män och en kvinna. Östersjöstiftelsens styrelse följde bedömarpanelens rekommendation och beviljade medel till en ansökan om storprojekt där projektledaren var kvinna.

Forskarnätverk

Ansökningar om forskarnätverk granskas av en särskilt utsedd bedömarpanel. Bedömarpanelen för forskarnätverk består av två kvinnliga ledamöter, båda med hemvist i Sverige.

För ansökningar om forskarnätverk är bedömningskriterierna:

- vetenskaplig potential
- forskarnätverkets relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet
- kvaliteten i planen för forskarnätverkets aktiviteter
- hur forskarnätverket gynnar forskning och/eller forskarutbildning vid Södertörns högskola

Östersjöstiftelsens styrelse följde bedömarpanelens rekommendation och beviljade medel till fyra av de fem ansökningar om forskarnätverk som skickats in. Två projektledare var kvinnor och två män.

Tabellen nedan visar inskickade och beviljade ansökningar med könsfördelning och fördelning på stödform.

Stödform	Antal inskickade ansökningar	Könsfördelning inskickade ansökningar		Antal beviljade ansökningar	Könsfördelning beviljade ansökningar	
		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Postdok-projekt	14	43%	57%	4	50%	50%
Två- och treåriga projekt	47	53%	47%	12	58%	42%
Storprojekt	4	25%	75%	1	100%	0%
Forskarnätverk	5	60%	40%	4	50%	50%

Tabell 3. Insickade och beviljade ansökningar med könsfördelning och fördelning på stödform 2022.

Pågående projekt

Under året pågick 94 forskningsprojekt finansierade av Östersjöstiftelsen.

Halvtidsuppföljningar av forskningsprojekt

Från och med 2021 har Östersjöstiftelsen infört halvtidsuppföljning av pågående två- och treåriga projekt och postdok-projekt. Uppföljningen består av dels ett antal frågor – en halvtidsrapport – som ska besvaras skriftligt av projektledaren, dels ett möte med projektledaren och ledamöter i stiftelsens forskningsdelegation vilken ansvarar för bedömningar av ansökningar om två- och treåriga projekt och postdok-projekt. Syftet med uppföljningen är att stämma av att projektet fortskrider och är ett tillfälle för såväl projektledaren som forskningsdelegationen och stiftelsens kansli att få diskutera projektet. För stiftelsen är uppföljningen också en möjlighet att få återkoppling på tidigare beslut och att samla på sig erfarenheter om själva stödformen. Stiftelsen har god erfarenhet av dessa uppföljningar. I början av 2022 följdes sju projekt upp, alla med gott resultat. Inför kommande halvtidsuppföljning har skriftliga rapporter från nio projektledare lämnats in inför mötet med delegationen som äger rum i början av 2023.

Slutredovisning av projekt

När ett projekt är avslutat ska projektledaren skicka in en slutredovisning, ekonomisk och vetenskaplig, till stiftelsen. Efter stiftelsens godkännande av den ekonomiska slutredovisningen läggs den vetenskapliga slutredovisningen, skriven på engelska, ut på Östersjöstiftelsens webbplats. Östersjöstiftelsens forskningsdelegation läser och diskuterar de slutredovisningar som har skickats in under det gångna året. Oförbrukade medel över 1 000 kronor återlämnas till stiftelsen. Under året har cirka 4,5 mnkr i oförbrukade medel för forskningsprojekt återbetalats till stiftelsen. En av de vanligaste anledningarna till återbetalning av medel har varit att resor, konferenser och fältarbeten inte har kunnat genomföras planenligt med anledning av pandemin. 30 projekt har slutredovisat under året att jämföra med 17 projekt 2021. Av de slutredovisade projekten var 24 projekt, 4 postdok-projekt och 2 forskarnätverk.

Öppen tillgång till forskningsresultat

Forskare med medel från Östersjöstiftelsen ska publicera sina forskningsresultat öppet tillgängligt på internet. Det gäller sakkunnigbedömda texter i tidskrifter och i konferenspublikationer. I de slutredovisningar som skickas in till stiftelsen efter avslutat projekt ska projektledaren särskilt markera forskningsresultat som är publicerade öppet tillgängligt och ange länkar till dessa. Östersjöstiftelsen finansierar kostnader för spridning av projektets resultat med ett schablonbidrag. Dessa kostnader kan omfatta tryckning, språkgranskning, översättning och publicering med öppen tillgång eller andra sätt att sprida resultat från forskningen. Sedan 2021 har stiftelsen infört krav på datahanteringsplan för de projekt som beviljas medel. År 2023 utlyser stiftelsen för första gången en ny stödform, publiceringsstöd. Resultat som publiceras med Östersjöstiftelsens publiceringsstöd ska publiceras omedelbart öppet tillgängligt. Detta gäller även monografier.

Pandemins påverkan

De senaste åren har pandemin påverkat den forskningsstödande verksamheten framför allt genom att forskare har haft svårigheter med insamling av material såsom att genomföra fältarbeten och intervjuer. Att döma av de skriftliga rapporter som skickats in till stiftelsen i samband med halvtidsuppföljning av projekt har många projekt påverkats av pandemin. Stiftelsen har i flera fall beviljat förlängd dispositionstid med anledning av detta. Även doktorander har i sitt arbete påverkats av pandemin.

Särskilda åtgärder med anledning av kriget i Ukraina

Östersjöstiftelsen följer regeringens uppmaning att se till att kontakter och samarbeten med statliga institutioner i Ryssland och Belarus upphör samt att inga nya kontakter initieras. Östersjöstiftelsen har inga institutionella samarbeten i Ryssland eller Belarus och finansierar inte forskningssamarbeten med kopplingar till ryska eller belarusiska staten. Medel från Östersjöstiftelsen får inte föras över till statliga institutioner i Ryssland eller Belarus. Om ett pågående projekt inte kan genomföras enligt plan på grund av kriget rekommenderas projektledaren att kontakta stiftelsen och

skicka en ansökan om ändring i projektet inklusive en uppdaterad projektplan till stiftelsen. I årets utlysning skickade de sökande in sin ansökan i steg 1 innan kriget bröt ut, ansökan i steg 2 skulle sedan vara inskickad i april. De forskare som gick vidare till det andra steget ombads att i sin utvecklade ansökan redovisa en bedömning av potentiella risker, begränsningar och utmaningar i genomförandet av projektet samt alternativa strategier för att säkra projektets genomförbarhet.

Det stödprogram för utsatta forskare som stiftelsen beslutade att inrätta 2021 utvidgades snabbt med anledning av kriget i Ukraina. Programmet drivs av Södertörns högskola och inkluderar, förutom lön till forskaren, indirekta kostnader, kringkostnader, lönebidrag till en projektledare för programmet, en koordinator för programmet och akademiska mentorer vid Södertörns högskola. Programmet omfattar tre år, 2022–2024. Forskaren ges möjlighet att vara två år i programmet. För att avgöra skyddsbehovet används massflyktsdirektivet för forskare från Ukraina, organisationen Scholars at Risk gör bedömningen av forskare från andra länder. Östersjöstiftelsen har under året beviljat närmare 24 mnkr till programmet som genomförs vid Södertörns högskola.

Stiftelsens styrelse har beslutat att den är beredd att avsätta medel motsvarande upp till ett års utbetalning till Södertörns högskola för åtgärder föranledda av kriget i Ukraina när det finns adekvata ändamål som tillgodoser stiftelsens syfte. Medlen ska användas under en flerårig period.

Nyheter inför 2023

Östersjöstiftelsen har under 2022 fattat beslut att inrätta ytterligare två stödformer. Den ena är stöd för att anordna konferenser med tydlig Östersjö- och Östeuroparelevans. Syftet är att främja internationalisering och kunskapsutbyte mellan svenska och utländska forskare samt att bidra till spridning av forskning om Östersjö- och Östeuropaområdet. Den andra stödformen riktar sig till forskare som har haft ett forskningsprojekt finansierat av Östersjöstiftelsen. Forskaren har möjlighet att, inom tre år efter slutredovisat två- eller treårigt projekt, postdok-projekt eller storprojekt, söka stöd till publicering av forskningsresultat. Publiceringsstöd kan också sökas i samband med ett beviljat konferensstöd.

För postdok-projekt är en nyhet att doktorander som kommer att ha avlagt doktorsexamen innan projektperiodens start kan söka medel.

Östersjöstiftelsens medelstilldelning till Södertörns högskola för verksamhet år 2022 och 2023

Ansökningar om forskningsprojekt vilka ställs direkt till stiftelsen är den ena delen av stiftelsens forskningsstöd. Den andra utgörs av medel till verksamheter vid Södertörns högskola där högskolans rektor ansöker hos stiftelsen. Östersjöstiftelsen beviljar medel till forskningsprojektens hela löptid, medlen till Södertörns högskola däremot beviljas årsvis.

Medel som beviljats högskolan efter rektors ansökan och som är oförbrukade vid årets slut ska återbetalas till stiftelsen i samband med återrapportering av årets verksamhet. Medel som beviljas högskolan efter ansökan från rektor framgår av tabellen nedan och kommenteras i det följande.

Verksamhet	Beviljade medel 2022, tkr	Återbetalas efter 2022 av Södertörns högskola	Beviljade medel 2023, tkr
Östersjö- och Östeuropaprogrammet	26 095	-1 118	30 299
Centre for Baltic and East European Studies, CBEES	19 036	-6 676	21 324
Rektors disposition, inklusive samfinansiering	3 000	-	4 000
Resor, konferenser	1 000	-765	-
Totalt forskning	49 131	- 8 559	55 623
Baltic and East European Graduate School, BEEGS	45 162	-	51 698
Totalt forskarutbildning	45 162	-	51 698
Bibliotek	16 764	-	16 721
Forskningslaboratorier	1 100	-	1 451
Baltic Worlds	2 058	-205	2 088
Kommunikatör	769	-40	1 080
Publikationskommittén	500	-	500
Totalt akademisk infrastruktur	21 191	-245	21 840
Totalt	115 484	-8 804	129 161

Tabell 4. Beviljade medel avseende Södertörns högskolas årliga ansökan för åren 2022 och 2023 samt medel som ska återbetalas av Södertörns högskola efter 2022 i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader.

Östersjö- och Östeuropaprogrammet

Sedan 2008 stödjer Östersjöstiftelsen ett professorsprogram vid Södertörns högskola. År 2022 beviljade stiftelsen också, efter ansökan från Södertörns högskola, medel till fem biträdande lektorat med inriktning mot Östersjöregionen och Östeuropa, anställningarna har utlysts under 2022 och tillträds 2023. Tillsammans bildar professorerna och de biträdande lektorerna Östersjö- och Östeuropaprogrammet.

Under 2022 finansierade stiftelsen, till 60 eller 80 procent, 18 professorer, 4 kvinnor och 14 män, inom 17 ämnen. Östersjöstiftelsen anlidade under 2021 och 2022 externa experter för en studie av professorsprogrammet. Så länge studien pågick fick inte nyrekrytering till programmet ske. Studien rapporterades till stiftelsen våren 2022 och stiftelsen gav klartecken till Södertörns högskola att återigen rekrytera professorer till programmet. De biträdande lektoraten kommer att omfatta 70 procents forskning i sex år med möjlighet för de biträdande lektorerna att mot slutet av anställningarna ansöka om befordran till lektor i respektive ämne.

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES, är ett mångvetenskapligt centrum med syfte att stärka och utveckla Södertörns högskolas Östersjö- och Östeuropaforskning. CBEES mål är att uppnå ett nationellt och internationellt genomslag för Östersjö- och Östeuropaforskningen vid Södertörns högskola och ett erkännande av högskolan som ett kunskapsnav för denna forskning. CBEES bedriver ett omfattande arbete med samverkan och nätverkande av olika slag. En lång rad workshops och seminarier har organiserats av centret. Ett par exempel är de återkommande CBEES Advanced Seminars och CBEES Annual Conference där 2022 års tema var "Where are we now? Perspectives on East European Area studies today".

Centret inrymmer redaktionen för tidskriften Baltic Worlds och ger också ut den årliga publikationen CBEES State of the Region Report. 2022 års rapport, "Ecological Concerns in the Post-Communist Space. A Comparative Study of the Responses to Waste and Destruction in the Region", lanseras under första delen av 2023.

CBEES tar också emot interna och externa gästforskare samt är hemvist för postdoktorer.

Rektors disposition och samfinansiering

Syftet med medel till rektors disposition och samfinansiering är att ge möjlighet för rektor vid Södertörns högskola att kunna agera med kort framförhållning. Medel inom dessa poster har bland annat använts till förlängning av doktorandanställningar med anledning av pandemin.

Bidrag till resor och konferenser

Östersjöstiftelsen har beviljat medel till rese- och konferensbidrag vilka Södertörns högskola sedan fördelar till högskolans institutioner. Även doktoranderna inom forskarskolan Baltic and East European Graduate School (BEEGS) kan ansöka om bidrag. Syftet med stödet är att stimulera och underlätta deltagande i internationella forskningssammanhang. Pandemin har påverkat möjligheten till användningen av medel till resor och konferenser.

Stöd till forskarutbildning

Av Södertörns högskolas cirka 110 doktorander har drygt 80 inriktning mot Östersjö- och Östeuroparegionen. Östersjöstiftelsen finansierar ett fåtal doktorander inom forskningsprojekt, och merparten, drygt 70 doktorander, inom forskarskolan Baltic and East European Graduate School (BEEGS). Ett tätt samarbete finns med CBEEs, doktoranderna inom forskarskolan tillbringar sitt första år vid centret.

Stöd till akademisk infrastruktur

Östersjöstiftelsens stöd till akademisk infrastruktur vid Södertörns högskola innebär medel bland annat till dels högskolans bibliotek, dels forskningslaboratorier. Bibliotekets uppdrag är att säkerställa vetenskaplig informationsförsörjning så att forskare ska ha snabb och enkel tillgång till relevanta informationsresurser, såväl digitala som tryckta. Medlen till biblioteket används bland annat för att hantera öppen tillgång till såväl forskningsresultat som forskningsdata. Biblioteket registrerar också publikationer i databasen DiVA och noterar då särskilt publikationer finansierade av Östersjöstiftelsen och publikationer med relevans för Östersjö- och Östeuroparegionen.

Biblioteket bistår stiftelsen med sammanställningar av information om stiftelsens beviljade forskningsprojekt för införande i databasen Swecris.

Stiftelsen beviljar också medel till högskolans publikationskommitté, vilken har till uppdrag att stödja högskolans forskare i att publicera forskning. Kommittén ger bidrag till bland annat tryckbidrag och språkgranskning samt ansvarar för utgivning av serierna Södertörn Academic Studies, Research Reports och Working Papers.

Forskningslaboratorierna används av såväl seniora som juniora forskare och doktorander och är en nödvändig del av den miljövetenskapliga forskningen.

Tidskriften Baltic Worlds

Tidskriften Baltic Worlds är en mångvetenskaplig kvartalstidskrift med fokus på Östersjö- och Östeuroparegionen. Den är en av Södertörns högskolas viktigaste kommunikationskanaler om forskning om området. Tidskriften har internationell spridning i ett 50-tal länder och ges ut öppet tillgängligt. Tidskriften är med i Register över vetenskapelige publiceringskanaler (norska listan) och i Scopus.

Finansiering av anställda vid Södertörns högskola

Östersjöstiftelsen finansierade under 2022, helt eller delvis, 209 personer, varav 116 kvinnor och 93 män, anställda vid Södertörns högskola. Doktorander är inte inräknade i dessa siffror. Östersjöstiftelsen finansierade under året en kommunikatör vid Södertörns högskola med särskild uppgift att bland annat bevaka och kommunicera forskning med anknytning till Östersjö- och Östeuroparegionen.

Östersjöstiftelsens beviljade medel till Södertörns högskola och till forskningsprojekt

Tabellen nedan visar de belopp som stiftelsen beviljat till nya forskningsprojekt och forskarnätverk, godkänd rekvisition av medel till pågående projekt samt beviljade medel till stödprogrammet för utsatta forskare samt till verksamheter vid Södertörns högskola, för utbetalning åren 2022 och 2023. Även avböjda medel framgår av tabellen.

Verksamhet	Beviljats för utbetalning 2022, tkr	Beviljats för utbetalning 2023, tkr
Nya projekt, beviljat till respektive år (inte hela projektperioden, avrundat belopp)	22 177	31 971
Avböjda medel (avrundat belopp)	-1 481	-
Rekvisition av medel till pågående forskningsprojekt (avrundat belopp)	24 348	31 799
Totalt forskningsprojekt	45 044	63 770
Södertörns högskolas årliga ansökan – högskolans verksamhet	115 484	129 161
Stödprogram för utsatta forskare (avrundat belopp)	7 666	11 986
Totalt	168 194	204 917

Tabell 5. Östersjöstiftelsens beviljade medel till nya forskningsprojekt och forskarnätverk, godkänd rekvisition av medel till pågående projekt samt beviljade medel till Södertörns högskola, för utbetalning åren 2022 och 2023, inklusive avböjda medel, i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader.

Tabellen nedan visar totala beviljade medel åren 2021 och 2022 för utbetalning 2021 och kommande år.

	BEVILJATS UNDER ÅR 2021 MED UTBETALNING UNDER PERIOD 2021–2026			BEVILJATS UNDER ÅR 2022 MED UTBETALNING UNDER PERIOD 2022–2027	
	Beviljade medel	Avböjda medel	Totalt	Beviljade medel	
Postdok-projekt	6 430	- 1 473	4 957	10 662	
Två- och treåriga projekt	39 291	- 2 231	37 060	65 245	
Storprojekt	24 997	-	24 997	24 456	
Forskarnätverk	367	-	367	324	
Totalt projekt	71 085	- 3 704	67 381	100 687	
Södertörns högskolas årliga ansökan	115 484	-	115 484	129 161	
Stödprogram för utsatta forskare	-	-	-	23 960	
Totalt	186 569	- 3 704	182 865	253 808	

Tabell 6. Östersjöstiftelsens totala beviljade medel åren 2021 och 2022 för utbetalning åren 2021–2027, samt avböjda medel, i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader. År 2022 avböjde inget projekt beviljade medel.

Utvärdering

Stiftelsen har givit en extern expertgrupp i uppdrag att genomföra en studie av det professorsprogram som stiftelsen finansierar vid Södertörns högskola. Studien avslutades under året. Östersjöstiftelsens styrelse har beslutat att i expertgruppens rapport särskilt beakta följande punkter i det fortsatta utvecklingsarbetet: behovet av en strategi för Östersjö- och Östeuropa-

forskning vid Södertörns högskola, ett bredare stöd till hela den akademiska karriärtrappan, inte endast till professorer, samt en fördjupad analys av CBEES (Centre for Baltic and East European Studies) funktion och att i dialog med Södertörns högskola förstärka CBEES som samlande kraft och nav för Östersjö- och Östeuropaforskning vid Södertörns högskola.

Samverkan och synlighet

Östersjöstiftelsen samverkar med flera olika typer av aktörer. En självklar samverkanspartner är Södertörns högskola med vilken kontinuerliga dialoger förs. Andra exempel på samverkan är i olika nätverk med både statliga forskningsfinansiärer och forskningsstödjande stiftelser. Stiftelsen har hållit sitt årliga informationsmöte för forskare, digitalt och på engelska, inför ansökning om forskningsmedel. Mötet var välbesökt av forskare från både Sverige och andra länder. Stiftelsen har fort-

satt att utveckla kommunikationen om stiftelsen och de olika stödformerna och att sprida information till en vidare krets. CBEES har ordnat flera evenemang med bland annat presentationer av forskning utförd dels av forskare med stöd från stiftelsen, dels av doktorander inom forskarskolan BEEGS, också dessa finansierade av stiftelsen. Östersjöstiftelsens data i forskningsdatabasen Swecris har under året kompletterats och uppdaterats.

Stiftelsens kansli

Arbetet med att digitalisera ytterligare arbetsprocesser har fortsatt. En medarbetare har slutat och en medarbetare har anställts.

Den ekonomiska förvaltningen 2022

Om den ekonomiska förvaltningen

Organisation och ansvar

Styrelsen har det yttersta ansvaret för stiftelsens kapitalförvaltning och styr övergripande förvaltningen via en fastställd placeringspolicy. På styrelsens uppdrag hanteras kapitalförvaltningen av en placeringsdelegation. Placeringsdelegationen sammanträder månadsvis. Stiftelsen har anställda förvaltare som löpande hanterar stiftelsens kapital. Kammarkollegiet utgör stiftelsens funktion för så kallad back office och middle office.

Riktlinjer och resultat i ett längre perspektiv för Östersjöstiftelsens kapitalförvaltning

Östersjöstiftelsen har likt många stiftelser ett evigt perspektiv. Det ursprungliga kapitalet ska förvaltas så att det över tid minst bibehåller sitt reala värde. Stiftelsens styrelse har också fastställt ett årligt genomsnittligt reallt avkastningskrav, som för närvarande uppgår till 4,5 procent med hänsyn tagen till inflation. Stiftelsens styrelse fastställer även årligen en normalportfölj som anger fördelningen mellan tillgångskategorier samt tillåtna avvikelser från dessa. Placeringsdelegationen har befogenhet att besluta om fördelningen av tillgångarna inom ramen för dessa avvikelser.

Följande principer är vägledande för kapitalförvaltningen:

Östersjöstiftelsen strävar efter riskspridning inom respektive tillgångskategori genom väldiversifierade portföljer.

Östersjöstiftelsen strävar efter en låg omsättning i portföljen och låga förvaltningskostnader eftersom detta på lång sikt ger en signifikant påverkan på förvaltningsresultatet.

Östersjöstiftelsen granskar löpande sina aktieplaceringar ur ett hållbarhetsperspektiv.

Östersjöstiftelsen arbetar självständigt med sin kapitalförvaltning och fattar själv sina placeringsbeslut.

Utifrån det eviga perspektivet och stiftelsens avkastningskrav är kapitalet placerat i följande tillgångskategorier:

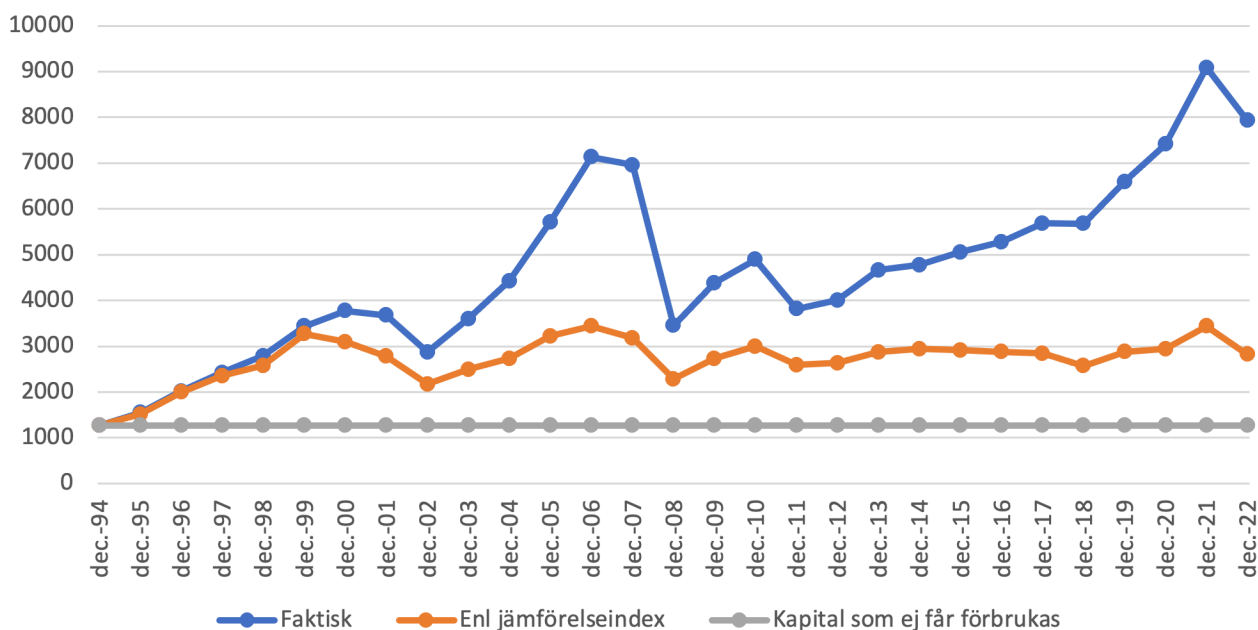
- *Aktier och börsindex.* Med aktier avses här aktier i noterade bolag med ett marknadsvärde över 10 miljarder kronor som över tid uppvisat stabil lönsamhet och som förväntas fortsätta göra detta. Med börsindex avses placeringar som ger en exponering mot ett börsindex. Det kan exempelvis vara aktieindexobligationer eller terminer, som kan öka eller minska portföljens aktieexponering. Med aktier kan också avses bolag, noterade såväl som onoterade, med ett marknadsvärde understigande 10 miljarder kronor. Det handlar då om företag som antingen är på väg mot börsnotering eller har en avkastnings- och riskprofil som i övrigt påminner om ett noterat bolag.
- *Värdepapper med aktieliknande avkastning och risk.* Med denna kategori avses här exempelvis fastighetsrelaterade tillgångar, högavkastande obligationer, preferensaktier med en känd avkastning, infrastrukturinvesteringar samt offensiva hedge- och räntefonder. Denna delportfölj ska bedömas ha en risk och förväntad avkastning som tillgångskategorin aktier och börsindex, men avkastningsprofilen får gärna avvika från aktiemarknaden.

Östersjöstiftelsen ska över tid ha en större andel av det förvaltade kapitalet i ovanstående två typer av tillgångskategorier.

- *Småbolag.* Per den sista december 2022 fanns det 18 bolag i denna delportfölj. Under 2022 har två nya investeringar inom denna tillgångskategori tillkommit.
- *Likviditet och defensiva placeringar.* Med likviditet och defensiva ränteplaceringar avses det kapital som behöver finnas tillgängligt för löpande betalningar samt ränteplaceringar och hedgefonder med låg risk.

Vid stiftelsens bildande 1994 tilldelades den 1 270 mnkr i kapital. Den årliga genomsnittliga avkastningen från bildandet fram till den sista december 2022 har varit 10,1 procent (real avkastning 8,4 procent). Under perioden har 4 486 mnkr delats ut i anslag.

Nedanstående diagram visar (i blått) stiftelsens faktiska utveckling av kapitalet från bildandet 1994 till den sista december 2022. Den röda kurvan anger en referensportfölj bestående av 40 procent obligationer och 60 procent aktier, medan den gråa kurvan anger det kapital som inte får förbrukas.

Kapitalförvaltningens marknadsvärderade resultat år 2022

Marknadsvärdet på stiftelsens förvaldade förmögenhet sjönk under 2022 från 9 095 mnkr till 7 936 mnkr. Utbetalningar i form av anslag och kostnader uppgick under året till 162 mnkr. Stiftelsens totalavkastning under 2022 blev -10,9 procent (f.å. 24,4 procent). Stiftelsens jämförelseindex sjönk under året med 1,5 procent (f.å. 19,1 procent). Stiftelsens jämförelseindex utgörs av en sammanvägning av aktieindexet Stockholm Gross Index, ränteindexet OMRX Treasury Bill Index samt stiftelsens årliga avkastningskrav plus förändring av konsumentprisindex, KPI, för innevarande år. Stiftelsens relativt index svaga avkastning under året präglas främst av kursutvecklingen i portföljbolaget Oatly. Bolaget som noterades på amerikanska Nasdaqbörsen har under 2022 påverkat stiftelsens avkastning negativt med 11,0 procentenheter. Exklusive utvecklingen för Oatly blev avkastningen för stiftelsen således i stort sett neutral under 2022.

Noteras bör att stiftelsen sammantaget, exklusive nuvarande marknadsvärde på Oatly, fått tillbaka 426 mnkr mer än vad som investerats i bolaget.

Aktier

36,0 procent (f.å. 40,3 procent) av stiftelsens förvaldade förmögenhet var vid årets slut exponerat mot tillgångskategorin aktier och börsindex. Stiftelsens långsiktiga exponering mot denna tillgångskategori ska vara 40 procent enligt placeringspolicyns normalportfölj.

I denna tillgångskategori finns tre delportföljer; europeiska aktier, miljöteknikaktier samt större onoterade aktier. Miljöteknikportföljen innehåller större globala bolag med inriktning mot lösningar för att möta klimatutmaningen. Onoterade bolag innehåller bolag som tidigare varit i småbolagsportföljen men som utvecklats till bolag med samma karaktär som präglar övriga bolag i aktieportföljen.

Avkastningen för aktieportföljen som helhet blev sammanlagt -24,8 procent (f.å. 42,4 procent) under 2022, att jämföra med jämförelseindex, OMX Stockholm Gross Index, som sjönk med 22,4 procent (f.å. 39,4 procent) under samma period. Utvecklingen för aktieportföljen är präglad av den negativa kursutvecklingen i Oatly. Oaktat Oatly så var aktieportföljen sammanlagt ned med 0,4 % under 2022. Den europeiska aktieportföljen, där Oatly ingår, sjönk med 38,4 % under året. Exklusive Oatly sjönk delportföljen med 2,5 procent. Miljöteknikportföljen steg med 4,6 procent under 2022 medan den onoterade delportföljen steg med 18,8 procent under 2022. I den onoterade delportföljen är det investmentbolagen Broviken och Karnell som bidragit positivt till avkastningen.

Värdepapper med aktieliknande avkastning och risk

Vid årsskiftet hade stiftelsen en exponering mot tillgångskategorin aktieliknande avkastning och risk på 46,3 procent (f.å. 39,2 procent). Stiftelsens långsiktiga exponering mot denna tillgångskategori (normalportföljen) ska vara 40 procent. Tillgångskategorin utgjordes under 2022 av fastighetsrelaterade och högavkastande räntebärande tillgångar. Fastighetsportföljen innehåller till största del samhällsfastigheter och hotellfastigheter samt fastighetsrelaterade fonder med opportunistisk inriktning. Delportföljen med högavkastande räntebärande värdepapper utgjordes vid årsskiftet framför allt av fonder med inriktning mot svenska och utländska direktlån och obligationer. Att tillgångskategorin vid årsskiftet befinner sig en bit över den långsiktiga ideala exponeringsnivån beror på delportföljernas positiva utveckling relativt stiftelsens övriga tillgångskategorier.

Avkastningen för tillgångskategorin blev sammanlagt 7,4 procent (f.å. 21,9 procent) under 2022. Den höga inflationen i samhället slår igenom för tillgångskategoriens jämförelseindex som består av stiftelsens avkastningskrav, 4,5 procent plus KPI för 2022. Jämförelseindex steg under året med 16,8 procent (f.å. 8,4 procent).

Exponeringen mot de fastighetsrelaterade tillgångarna utgjorde vid årets slut 25,8 procent (f.å. 19,8 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Avkastningen

för delportföljen blev 6,4 procent (f.å. 30,5 procent) under 2022. Delportföljens onoterade fastighetstillgångar samt fonder värderas löpande till marknadsvärde. Den positiva avkastningen kan främst förklaras av en svagt positiv utveckling i samhällsfastighetsbolaget Intea samt i hotellfastighetsbolaget Västerkulla.

De högavkastande räntebärande tillgångarna utgjorde vid slutet av året 20,5 procent (f.å. 19,4 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Avkastningen för denna tillgångskategori blev 8,4 procent (f.å. 14,5 procent) under året. Avkastningen under året är en kombination av valutaeffekter i de utländska fonderna och en svagt positiv underliggande utveckling i flera av innehaven.

Småbolagsportföljen

Portföljen utgjorde vid årsskiftet 14,8 procent (f.å. 13,6 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Det var 18 aktiva bolag i delportföljen per den sista december 2022. Stiftelsen beslöt att under 2021 att förändra inriktningen och att återigen öppna upp för nyinvesteringar. Den förändrade inriktningen innebar att stiftelsen enbart investerar i bolag med beprövade affärsmodeller. Under året har två nyinvesteringar genomförts. Vidare har två bolag flyttats från småbolagsportföljen till tillgångskategorin aktier.

Avkastningen i delportföljen blev -5,2 procent (f.å. -11,9 procent) under året. Den negativa avkastningen under året beror på en negativ utveckling i flera av delportföljens noterade småbolag.

Defensiva räntebärande placeringar

Vid årsskiftet hade stiftelsen en exponering mot tillgångskategorin defensiva räntebärande placeringar på 3,3 procent (f.å. 6,8 procent). Ambitionen är att långsiktigt, i enlighet med förvaltningsfilosofin, ha en låg andel kapital placerat i denna tillgångskategori eftersom den förväntade avkastningen är betydligt lägre än stiftelsens avkastningskrav.

Avkastningen för tillgångsslaget blev -4,3 procent (f.å. 0,6 procent) under 2022 medan jämförelseindex, OMRX Treasury Bill Index, sjönk med 0,2 procent (f.å. 0,2 procent) under samma period.

Valutasäkring

Enligt stiftelsens placeringspolicy skall stiftelsens valutaexponering netto uppgå till ungefär 50 procent av värdet av underliggande utländska tillgångar över tid.

Vid årets slut hade stiftelsen en valutaexponering netto som uppgick till 1332 mnkr mot utländska valutor.

Av stiftelsen totala avkastning gav valutasäkringarna ett negativt bidrag på 2,3 procentenheter under året. Samtidigt innebär stiftelsens valutastrategi att stiftelsen netto haft en betydande exponering mot utländska valutor, främst dollar och euro. Eftersom dessa valutor stärkts relativt svenska kronan har stiftelsen sammanlagt fått ett betydande bidrag på innehav denominerade i utländska valutor. De utländska innehaven finns i alla tillgångskategorier utom i defensiva räntebärande värdepapper.

Östersjöstiftelsens hållbarhetsarbete

Stiftelsen arbetar sedan 2001 med en normbaserad granskning av de marknadsnoterade bolagen. Konkret betyder detta att stiftelsen granskar alla sina börsnoterade bolag utifrån FN:s Global Compact:s 10 principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. I tillägg till detta har stiftelsen sedan 2016 valt att exkludera börsbolag vars intäkter till mer än 50 % består av fossila bränslen. Dessutom exkluderar stiftelsen bolag som är involverade i kontroversiella vapen, klustervapen, biologiska vapen samt kärnvapen utanför icke-spridningsavtalet. Sedan dess har stiftelsen stärkt hållbarhetsarbetet på olika sätt:

- Stiftelsen bedriver gemensamt påverkan, så kallad pool engagement, tillsammans med andra förvaltare mot börsbolag som inte lever upp till FN:s normer. Detta är en tjänst som stiftelsen köper av ISS-ESG.
- Stiftelsen integrerar hållbarhet vid investeringsbedömningar. Exempelvis har stiftelsens antagit en klimatstrategi för aktieförvaltningen som bland annat innebär en strävan att investera i bolag som ställer om sin verksamhet mot 2-gradersmålet såsom det är definierat i Parisavtalet. Stiftelsen har numera en delportfölj, miljöteknikportföljen som enbart investerar i bolag som bidrar till klimatomställningen i enlighet med ambitionen att följa Parisavtalet. Per den sista december 2022 utgjorde den portföljen 35 procent av den sammanlagda aktieportföljen.

Under 2022 har stiftelsen utvecklat klimatrapporeringen för aktieportföljen. Detta har gjorts tillsammans med SE-bankens hållbarhetsexperter. Exempelvis utvärderades Miljöteknikportföljen ur tre olika perspektiv: följsamhet mot EU-taxonomin, koldioxidutsläpp i förhållande till intäkterna samt hur stor andel delportföljens intäkter som är förenliga med Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Resultatet visar bland annat att 46 % av stiftelsens portföljbolag både prioriterade sektorer och var i linje med hållbarhetsmålen ur ett taxonomiperspektiv vid rapporteringstillfället.

Fem år i sammandrag med Östersjöstiftelsen

År	Avkastning, procent	Avkastning miljoner kronor	Förmögenhet miljoner kronor	Beslutade anslag miljoner kronor
2018	3,4	194	5 426	178
2019	20,2	1 139	6 446	193
2020	15,3	988	7 232	162
2021	24,4	1 848	8 973	182
2022	-10,9	-983	7 755	254

Anm. Avkastningen har beräknats utifrån marknadsvärdet på stiftelsens förvaltade tillgångar och förmögenheten avser stiftelsens eget kapital beräknat utifrån marknadsvärdet.

Finansiell riskstyrning

Enligt riktlinjerna för stiftelsens kapitalförvaltning ska förmögenheten placeras i tillgångar som gynnar långsiktig real tillväxt av kapitalet samt ge en genomsnittligt god årlig avkastning. Stiftelsens styrelse fastställer årligen en normalportfölj, samt tillåtna avvikelser från den, som anger fördelningen mellan olika tillgångsslag. Placeringsdelegationen förvaltar stiftelsens värdepappersportfölj inom ramen för den beslutade normalportföljen. Vidare säkerställs riskspridningen genom att reglerna i placeringsföreskrifterna anger begränsningar för olika typer av placeringar i enskilda värdepapper samt för tillåtna emittenter. Vid investeringar i utländska värdepapper strävar stiftelsen efter att valutasäkra investeringen till nominellt belopp.

Utöver den ordinarie revisionen genomförs varje år en särskild granskning av kapitalförvaltningen. Den utförs av en oberoende part.

Enligt stadgarna får ursprungskapitalet inte förbrukas

För att mäta om stiftelsekapitalet har behållit sitt reala värde kan stiftelsekapitalet, uppräknat med förändringen av konsumentprisindex, ställas mot stiftelsens aktuella egna kapital.

Stiftelsekapital 1994-08-01
1 269 749 086 kronor

Förändring KPI, indextal (1980=100)	
1994 juli	248,4
2022 dec	396,0

Realt, med månadsindex uppräknat, uppgick stiftelsekapitalet 2022-12-31 till 2 024 mnkr.

Stiftelsekapital och värderegleringsfond uppgick 2022-12-31 till 5 653 mnkr.

Beträffande nyttjande av kapitalvinster

Stiftelsen inkom 2009 till Länsstyrelsen med en begäran om att få använda kapitalvinster till forskningsanslag och fick medgivande till det. I samband med detta medgivande har dock stiftelsen ålagt sig att inte använda kapitalvinster på detta sätt om det medför att stiftelsens förmögenhet kommer att underskrida 150 procent av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital. Länsstyrelsen har ansett en sådan restriktion ändamålsenlig. Under 2012 har stiftelsen åter frågat Länsstyrelsen om detta förfaringsätt och Länsstyrelsen har bekräftat att man inte invänder mot det.

Stiftelsen har under efterföljande år fortsatt att tillämpa denna princip. Stiftelsen har sett över den och kommit fram till att fortsätta att tillämpa den. Per 2022-12-31 uppgick 150 procent av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital till 3 036 mnkr.

Bokfört resultat samt vinst- och kapitaldispositioner

Årets bokförda resultat blev -137 mnkr. Nettot av realisationsvinster och realisationsförluster samt nedskrivningar och återförda nedskrivningar uppgår sammantaget till -343 mnkr.

Hösten 2021 beslutade styrelsen om 183 mnkr till 2022 års forskningsanslag. Under året har stiftelsen fått återbetalda anslag om 35 mnkr. Tillsammans med stiftelsens kostnader om 29 mnkr blir det totalt 177 mnkr, vilket utgör de samlade utgifterna under året. Dessa bekostas från intäkter av utdelningar, räntor och valutaterminer minus valutakursförluster. Vid årets slut uppgår det fria egna kapitalet därmed till 133 mnkr.

Skatter

Stiftelsen är begränsat skattskyldig eftersom dess ändamål är bidrag till forskning.

För skattebefrielse ska enligt gällande praxis minst 80 procent av kapitalets avkastning, exklusive realisationsresultat, användas för stiftelsens ändamål. Begränsad skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (7 kap 3 §) förutsätter att tre krav är uppfyllda: ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven. Stiftelsen uppfyller alla tre kraven och beskattas därför inte för kapitalinkomst och förmögenhet.

Resultaträkning

		2022-01-01	2021-01-01
Kr	Not	2022-12-31	2021-12-31
Stiftelsens intäkter			
Ränteintäkter mm		154 549 363	131 713 355
Aktieutdelningar		78 494 658	156 648 425
Övriga finansiella intäkter		1 933 269	251 381
Summa Stiftelsens intäkter		234 977 291	288 613 160
Stiftelsens kostnader			
Kapitalförvaltningskostnader		-13 557 101	-7 446 793
Personalkostnader	2	-11 964 104	-11 909 842
Administrationskostnader		-1 910 683	-1 721 023
Övriga kostnader		-1 583 316	-683 168
Summa Stiftelsens kostnader		-29 015 204	-21 760 825
Resultat före finansiella poster		205 962 087	266 852 335
Resultat från finansiella anläggningstillgångar			
Realisationsvinster/förluster	3	-267 800 367	815 959 284
Värdereglering svenska aktier	4	62 972 691	13 108 979
Valutakursvinster/förluster		-138 476 548	19 049 021
Summa resultat från finansiella AT		-343 304 224	848 117 284
Årets Resultat		-137 342 137	1 114 969 619

Balansräkning

Kr	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Finansiella anläggningstillgångar			
Svenska aktier och andelar	4	1 786 981 607	1 769 686 849
Förlagslån, obligationer, alternativa invest.	5	2 585 700 731	2 632 759 998
Utländska aktier och andelar	6	1 546 431 861	1 769 137 598
		<u>5 919 114 199</u>	<u>6 171 584 445</u>
Summa anläggningstillgångar		5 919 114 199	6 171 584 445
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar			
Övriga kortfristiga fordringar		94 165 178	169 788 643
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		140 604	0
		<u>94 305 781</u>	<u>169 788 643</u>
Kassa och bank			
Bank		80 285 490	34 396 591
		<u>80 285 490</u>	<u>34 396 591</u>
Summa omsättningstillgångar		174 591 271	204 185 234
SUMMA TILLGÅNGAR		<u>6 093 705 469</u>	<u>6 375 769 679</u>

Kr	Not	2022-12-31	2021-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		1 269 749 086	1 269 749 086
Värderegleringsfond		4 383 085 944	4 587 913 621
Summa bundet kapital		5 652 835 030	5 857 662 706
Fritt Eget Kapital			
Balanserat resultat		133 176 998	284 244 175
Summa fritt eget kapital		133 176 998	284 244 175
Summa eget kapital		5 786 012 028	6 141 906 882
Långfristiga skulder			
Beslutade anslag långfristiga		98 968 453	58 066 600
Summa långfristiga skulder		98 968 453	58 066 600
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		351 922	208 243
Beslutade, ej utbetalda anslag		204 916 631	160 205 234
Övriga kortfristiga skulder		1 200 037	12 965 820
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		2 256 398	2 416 900
Summa kortfristiga skulder		208 724 989	175 796 198
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		6 093 705 469	6 375 769 679

Förändring i eget kapital

	Bundet Eget Kapital		Fritt Eget Kapital	Totalt Eget Kapital
	Stiftelse-kapital	Värdereglerings-fond	Balanserat resultat	
Ingående Balans	1 269 749 086	4 587 913 621	284 244 175	6 141 906 881
Årets resultat			-137 342 137	-137 342 137
Omf återföring/nedskrivningar		62 972 691	-62 972 691	0
Omf realisationsresultat		-267 800 367	267 800 367	0
Under året beviljade anslag			-253 808 000	-253 808 000
Återförda anslag			35 255 284	35 255 284
Utgående Balans	1 269 749 086	4 383 085 944	133 176 998	5 786 012 028

Av beviljade anslag för 2023 är ingenting utbetalt i december 2022.

Marknadsvärdet på det egna kapitalet per 2022-12-31 är 7 754 868 664 kr (2021-12-31 var det 8 972 000 940 kr).

Noter

Not 1

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). För att ge en mer rättvisande bild är resultaträkningens uppställningsform anpassad till stiftelsens verksamhet.

Fordringar och skulder i utländsk valuta har omräknats till balansdagens kurs.

Övriga fordringar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde enligt portföljmetoden. Vid större nedskrivningsbehov görs separat nedskrivning av enskilda innehav.

Obligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Huvudprincipen för värdering av onoterade bolag är att utgå ifrån senaste emissionskurs. Senaste emissionskurs får inte vara äldre än 3 år. Om så är fallet skall värdet styrkas genom extern värdering. Emissionerna kan vara riktade till både befintliga och nya aktieägare. Merparten av emissionerna i portföljen har varit till befintliga aktieägare.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital utgörs av stiftelsekapital (ursprungligt donationskapital) och värderegleringsfond som ej är tillgänglig för utdelning. Fritt eget kapital (disponibla medel) utgörs av balanserade vinstmedel och årets resultat. Den del av årets resultat som avser realisationsvinst/-förlust samt eventuell nedskrivning omförs mot bundet eget kapital. Resterande del av årets resultat redovisas som fritt eget kapital och är tillgänglig för utdelning.

I enlighet med Länsstyrelsens förhandsbesked 2012-12-27 kan en del av realisationsresultatet föras till fritt eget kapital. Resterande del av årets realisationsvinster/-förluster, samt eventuell nedskrivning/återläggning omförs till värderegleringsfonden under bundet eget kapital.

Not 2	Personalkostnader	2022	2021
	Medelantalet anställda		
	Antal anställda	5	5
	Varav män	2	2
	Antal i styrelsen	9	9
	Varav män	5	5
	Arvoden och andra ersättningar fördelad mellan styrelseledamöter m fl.		
	Löner	5 285 119	5 259 849
	Arvoden styrelsen	1 017 000 *	904 066
	Arvoden placeringsdelegationen	302 500	371 250
	Arvoden forskningsdelegationen	470 000	385 000
	Arvoden sakkunniga	768 778	479 533
	Reseutlägg	389 948	174 380
	Sociala avgifter	2 568 097	2 643 030
	Pensioner till anställda	1 084 568	1 526 141
	Övriga personalkostnader	78 094	166 592
	Summa	11 964 104	11 909 842

*) Av årets utbetalade arvode är 178 500 kronor att betrakta som extraordinärt, se not 8.

Not 3	Realisationsvinster/förluster	2022	2021
	Vinster:		
	Aktier svenska noterade	4 086 812	603 856 935
	Aktier svenska onoterade	22 206 097	232 917 097
	Aktier utländska	15 565 882	84 187 430
	Aktiecertifikat	<u>3 746 528</u>	<u>173 009 897</u>
	Summa	45 605 320	1 093 971 360
	Förluster:		
	Aktier svenska noterade	-140 123 910	-12 987 181
	Aktier svenska onoterade	-68 112 550	-2 343 533
	Fonder	-10 058 777	-969 585
	Obligationer och andelar	-12 002 635	-7 635 308
	Aktier utländska	-61 853 279	-28 817 407
	Aktiecertifikat mm utländska	<u>-21 254 537</u>	<u>-4 636 648</u>
	Summa	-313 405 688	-278 012 076
	Summa realisationsvinster/-förluster	-267 800 367	815 959 284

Not 4	Svenska aktier och andelar	2022	2021
	Ingående anskaffningsvärde	1 931 899 168	1 510 170 455
	Investeringar	330 145 823	1 231 971 417
	Avyttringar	-375 823 755	-810 242 705
	Utgående anskaffningsvärde	1 886 221 235	1 931 899 168
	Ingående nedskrivningar	-162 212 319	-175 321 298
	Årets nedskrivningar/återföring	62 972 691	13 108 979
	Utgående nedskrivningar	-99 239 628	-162 212 319
	Utgående bokfört värde efter nedskrivningar	1 786 981 607	1 769 686 849
	Marknadsvärde	3 020 914 476	3 039 341 990
	Övervärde	1 233 932 870	1 269 655 141
Not 5	Förlagslån, obligationer, alternativa investeringar	2022	2021
	Ingående anskaffningsvärde	2 632 759 998	3 024 308 372
	Investeringar	1 376 150 554	1 108 512 192
	Avyttringar	-1 423 209 822	-1 500 060 567
	Utgående anskaffningsvärde	2 585 700 731	2 632 759 998
	Marknadsvärde	3 050 891 746	2 980 720 222
	Övervärde	465 191 015	347 960 224

Not 6	Utländska aktier och andelar	2022	2021
	Ingående anskaffningsvärde	1 769 137 598	553 307 028
	Investeringar	196 792 662	1 709 349 633
	Avyttringar	-419 498 399	-493 519 062
	Utgående anskaffningsvärde	1 546 431 861	1 769 137 598
	 Marknadsvärde	 1 816 164 612	 2 981 616 292
	Övervärde/Undervärde	269 732 751	1 212 478 694

Not 7	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	2022	2021
	Eventalförpliktelser		
	Valutatermin USD 2021-2022		967 907 026
	Valutatermin USD 2022-2023	891 961 662	
	Valutatermin EUR 2021-2022		1 134 316 392
	Valutatermin EUR 2022-2023	957 207 702	
		<u>1 849 169 364</u>	<u>2 102 223 418</u>
	 Investeringsåtaganden	 1 696 358 632	 795 508 734

Not 8 Transaktioner med närstående

Utöver ordinarie utbetalt styrelsearvode har fd ordförande Karin Röding erhållit ytterligare 178 500 kronor i arvode som ligger till föremål för en juridisk utredning enligt beslut av styrelsen 19 april 2023.

Not 9 Händelser efter bokslutsårets utgång

Tre ledamöter har slutat i styrelsen, Karin Röding, Göran von Sydow och Katarina Leppänen.

Per den sista februari 2023 var marknadsvärdet på stiftelsens finansiella tillgångar 8 154 mnkr. Stiftelsens avkastning blev 2,9 % under årets två första månader. Den positiva avkastningen under inledningen av året har berott på utvecklingen på aktiemarknaden. Geopolitisk oro, inflationskris och centralbankernas räntehöjningar har skapat ett högst osäkert läge i den globala ekonomin. Detta präglar även världens finansmarknader. Osäkerheten kommer sannolikt bestå under överskådlig tid med volatila marknader som följd.

Den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Ilkka Henrik Mäkinen

Ilkka Henrik Mäkinen
Ordförande

Anna Malm Bernsten

Anna Malm Bernsten
Vice ordförande

Lars-Erik Edlund

Lars-Erik Edlund
Ledamot

Anders Ljunggren

Anders Ljunggren
Ledamot

Stefan Nyström

Stefan Nyström
Ledamot

Linda Ryan Bengtsson

Linda Ryan Bengtsson
Ledamot

Vår revisionsberättelse har avgivits den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Jens Karlsson

Jens Karlsson
Auktoriserad revisor

Suzanne Messo

Suzanne Messo
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa, org.nr 802400-4155

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2022.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2022.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Stockholm den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Ernst & Young AB

Jens Karlsson
Auktoriserad revisor

Suzanne Messo
Auktoriserad revisor

ÖSTERSJÖSTIFTELSEN

ostersjostiftelsen.se